

Віктор Тимченко належить до покоління дітей війни, яким довелося відбудовувати Харків після Другої світової війни. Тому для нього все, що пов'язано з рідним містом, особливо дороге і щемливе.

Антологія «З вірою у перемогу», безумовно, стала помітним явищем в українському літературному процесі. Твори, що містяться в ній, позначені глибокою змістовністю та високою художністю. Багата мовна палітра виражає широкий діапазон почуттів. Увагу читача привертають, передусім, вірші, позначені масштабним історико-культурним контекстом.

І. Фесенко

ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕПІЧНОГО ТВОРУ У ТВОРЧОМУ ДОРОБКУ О. ЧУГУЯ

І. Fesenko

TRANSFORMATIONS OF AN EPIC WORK IN THE CREATIVITY OF O. CHUHUI

У творчому доробку О. Чугуя є інсценізація роману О. Гончара «Собор», високу якість якої вже відзначали літературознавці, зокрема О. Телехова: «Автор зумів засобами цього роду літератури передати глибокий ідейний зміст роману, особливості створених прозаїком багатограних характерів, красу і велич української мови. Значною мірою цьому сприяв досвід вилучення елементів драматургічної форми під час дослідження поетичних творів основоположника нової української літератури, що завершилося оприлюдненням окремої монографії, «Драматургічні елементи в ліриці Т. Г. Шевченка». Варто також згадати про студію цього ж автора «Драматургічне освоєння прози М. В. Гоголя корифеями українського театру». Дослідниця слушно наголошує на вмілому доборі персонажів, оскільки їх значно менше, ніж у романі О. Гончара. Це ж саме слід сказати й про доцільне скорочення окремих сюжетних ситуацій та введення нових, яких немає в романі, зокрема — весілля Олени Чечіль та Миколи Баглая, спроба Володьки підпалити Собор. Особливо вдало відтворено образ Собору, адже він є центральним в однойменному романі О. Гончара, зводячи усі сюжетні лінії в одну, стимулюючи постійний розвиток конфлікту, безпосереднє зіткнення персонажів. Він не витрачає своєї величі і духовного впливу на оточення, навіть будучи напівзруйнованим, незважаючи на посилену в ті дні атеїстичну пропаганду».

Для викриття її антигуманної суті автор інсценізації широко використовує засоби сатири, завдяки цьому прихильники ідеї перетворення Собору на музей з ринком та розважальним центром постають в образах представників звіриного і тваринного світу. «Аналогічним сатиричним зображенням відзначається також тісно пов'язаний з Собором епізод появи зі своїм військом Нестора Махна, його заручини з Галиною та характерне для анархіста самовозвеличення. Однак і вони виявляються благороднішими у порівнянні з тими, хто під різними приводами намагається зруйнувати Собор на угоду сучасним компартійним чиновникам».

Однією з особливостей інсценізації О. Чугуя є майстерне використання прийомів і засобів усної народної творчості, зокрема елементів весільно-обрядового дійства. Це легко простежується в епізоді вимушених заручин Олени Чечіль з Володькою Лободою, виписаному у виразно комедійному стилі.

Ще більш політичним є широке використання пісенних партій, незважаючи на те, що у творі О. Гончара вони майже не зустрічаються. В інсценізації ж ми маємо весь

спектр українського пісенного фольклору — від історичних («Зажирилась Україна») до ліричних («Ой чий то кінь стоїть») та жартівливих («Ой лопнув обруч»). І це не випадково. Адже українські народні пісні відзначаються виразним драматизмом, майже кожна з них є завершеною маленькою драмою, а відтак, готовим матеріалом для переробки епічного твору на драматургічний.

Слід зауважити, що в інсценізації «Собору» О. Гончара майстерно використані не лише засоби і прийоми комедійного стилю. У ній зустрічаються також епізоди, які наближаються до трагедійного завершення. Таким є важкі переживання Ізота Лободи, якого син відправив проти його волі у пансіонат для пенсіонерів, а також Олени Чечіль у момент відчаю і зневіри в людську гідність. Варто нагадати і про те, що інсценізація О. Чугуя завершується смертю Миколи Баглая, а не лише пораненням, як у романі О. Гончара.

Таке відхилення від сюжетної схеми епічного твору дослідники вважають цілком логічно умотивованим. З ними не можна не погодитися. Гончарів фінал, — слушно зауважує О. Телехова, — не відповідав основній логіці розвитку зображуваних подій. Він продиктований головною вимогою поетики соцреалізму, за якою будь-який твір про радянську дійсність обов'язково так закінчується оптимістично. О. Гончар не міг не рахуватися з цією вимогою, тому його роман має щасливе завершення.

Аналогічно достатньо переконливою є також назва інсценізації «Нескорений Собор». Адже саме таким він часто є у творі О. Гончара — як символ нескореності українського народу, саме за цю ідею письменник зазнав брутальної критики захисників тогочасного тоталітарного режиму.

Отже, велике епічне полотно — роман О. Гончара «Собор», в якому переважає розгорнута розповідь майже на 300 сторінок, під пером О. Чугуя перетворився в типову драму з виразними драматургічними характеристиками, майстерно побудованими діалогами та монологіями. Вона, як і більшість п'єс цього автора, є надзвичайно сценічною, що робить її привабливою не лише для професійних акторів, а й аматорських колективів та середньої школи, особливо зараз — у період театралізації навчально-виховного процесу.

СЕКЦІЯ:

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО В ЧАСОПРОСТОРІ КУЛЬТУРИ: МИНУЛЕ ТА СУЧАСНІСТЬ

Г. Голяка, І. Довжинець

АКАДЕМІЧНА МУЗИКА В ПРОСТОРІ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ: ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Н. Holiaka, I. Dovzhynets

ACADEMIC MUSIC WITHIN THE FRAMEWORK OF MODERN CULTURE: PECULIARITIES OF FUNCTIONING

Музика з давніх часів посідала провідне місце в житті суспільства, відіграла надважливу роль у культурних процесах, що відбувалися на різних етапах історичного розвитку. У сучасному музикознавстві під терміном «музика» прийнято вважати не лише «мистецтво, що відображає дійсність у звукових образах», безпосереднє звучання музичних творів, а й музикантів, які становлять невіддільну